

BOSNA I HERCEGOVINA
APELACIONI SUD BRČKO DISTRIKTA
BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 96 o P 094642 20 Gž
Brčko, 11.06.2020. godine

U IME BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE!

Apelacioni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u vijeću sastavljenom od sudija Kovačević Maide, kao predsjednika vijeća, Lucić Josipe i Nedić Srđana, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja-protutuženog Brčko distrikt Bosne i Hercegovine, koga zastupa zastupnik po zakonu Pravobraniteljstvo Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, protiv tuženih-protutužitelja M.H.B., M.H.A. i M.H.A.1, svi iz B. i svi zastupani po punomoćniku Mulahalilović Osmanu, advokatu iz Brčkog, radi utvrđenja i uknjižbe, te isplate naknade, v.sp. 30.000,00 KM, odlučujući o žalbi tužitelja-protutuženog izjavljenoj protiv presude Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 094642 16 P od 01.04.2019. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 11.06.2020. godine, donio je slijedeću

P R E S U D U

Žalba tužitelja-protutuženog Brčko distrikt Bosne i Hercegovine se ODBIJA kao neosnovana i presuda Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 094642 16 P od 01.04.2019. godine POTVRĐUJE u pobijanom dijelu (u stavu II izreke).

ODBIJA se zahtjev tuženih-protutužitelja M.H.B., M.H.A. i M.H.A.1, svi iz B., za naknadu troška sastava odgovora na žalbu.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 o P 094642 16 P od 01.04.2019. godine (dalje prvostepena presuda) odlučeno je kako slijedi:

„UTVRĐUJE SE da tužilac – protivtuženi Brčko distrikt BiH ima valjan pravni osnov za sticanje prava građenja na nekretnini označenoj kao parcela broj: 1487 upisana u pl.broj: ... k.o. B. 1, kojoj po starom premjeru

odgovara parcela broj: 8/470 u površini od 1450 m², upisana u zk.ul. broj: ... k.o. B. a što su tuženi dužni trpiti i dozvoliti da se tužilac upiše u zemljišnoj knjizi kao nosilac prava građenja sa dijelom 1/1.

OBAVEZUJE SE tužilac – protivtuženi Brčko distrikt BiH da tuženim – protivtužiocima isplati na ime naknade za preuzeto građevinsko zemljište parcelu označenu kao k.č. 8/470, upisanu u zk.ul.broj: ... k.o. B. iznos od 414.816,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 01.04.2019.godine kao dana presuđenja pa do konačne isplate a u rok uod 30. dana od dana pravosnažnosti presude.

Svaka stranka snosi svoje troškove parničnog postupka.“

Protiv dijela prvostepene presude (odluke o protutužbenom zahtjevu sadržanom u stavu II izreke), tuženi Brčko distrikt Bosne i Hercegovine (dalje tuženi) blagovremeno je izjavio žalbu zbog povrede odredaba parničnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom ovom sudu da žalbu uvaži i prvostepenu presudu u stavu drugom izreke ili preinači i odbije protutužbeni zahtjev tuženih uz zahtjev za dosudu troškova parničnog postupka ili ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Tuženi-protutužitelji M.H.B., M.H.A. i M.H.A.1, svi iz B. (dalje tuženi) su odgovorili na žalbu, a u odgovoru potvrđujući pravilnost i zakonitost prvostepene presude, pobijaju istaknute žalbene razloge i navode i predlažu da ovaj sud odbije žalbu tužitelja kao neosnovanu i potvrdi prvostepenu presudu, a njima dosudi trošak sastava odgovora na žalbu.

Nakon što je prvostepenu presudu ispitao u smislu odredbe člana 330. Zakona o parničnog postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 8/09, 52/10 i 27/14, dalje Zakon o parničnom postupku), ovaj sud je ocjenio da žalba nije osnovana i odlučio je kao u izreci ove presude iz razloga koji slijede.

Predmet raspravljanja i odlučivanja u ovoj parnici je prvo, zahtjev tužitelja (konačno opredijeljen podneskom od 29.11.2016. godine) da se utvrdi da ima valjan pravni osnov za sticanje prava građenja na nekretnini zemljišnoknjižnih i katastarskih oznaka kao u izreci prvostepene presude, kao i zahtjev da se s pravom građenja upiše u zemljišnoj knjizi, a u slučaju da da se tužbeni zahtjev odbije, da sud onda usvoji „alternativni tužbeni zahtjev“ (kako je tužitelj pogrešno imenovao eventualni tužbeni zahtjev i postavio na ročištu za glavnu raspravu održanom 01.04.2019. godine) i utvrdi da on (tužitelj) ima pravo građenja na toj nekretnini, uz zahtjev za upis tog prava u zemljišnoknjižnim evidencijama, te potom i protutužbeni zahtjev tuženih (konačno opredijeljen u pogledu visine na ročištu za glavnu raspravu održanom 01.04.2019. godine) da im tužitelj na ime naknade za izuzeto predmetno zemljište isplati iznos od 414.816,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od presuđenja, pa do konačne isplate. Predmet

odlučivanja su i zahtjevi tužitelja i tuženih za naknadu troškova parničnog postupka.

Tužbeni prijedlog tužitelj temelji na tvrdnjama da predmetno građevinsko zemljište predstavlja u naravi put, da je rješenjem Odjela za financije SO Brčko broj 03/2-1297/1-59 od 30.12.1959. godine nacionalizovano od prednika tuženih, pa kako je od tada zajedno sa svojim prednikom u nesmetanom posjedu, smatra da je tu nekretninu stekao održajem, te da posljedično tome ima i „valjan pravni osnov za sticanje prava građenja“, odnosno „da ima pravo građenja“ na toj nekretnini.

Postavljenom tužbenom zahtjevu, tuženi su iskazali protivljenje prije svega nedostacima rješenja o nacionalizaciji iz 1959. godine navodom da nema klauzulu pravosnažnosti u pogledu spornog građevinskog zemljišta i da zbog toga nije ni provedeno u zemljišnoknjižnim evidencijama, ali kako je njihovim (tuženičkim) prednicima faktički izuzeta nekretnina, a kako nije izvršena ni eksproprijacija predmetne nekretnine postavili su protutužbeni zahtjev da im se isplati naknada za izuzeto zemljište.

Tužitelj nije osporio da prednicima tuženih nije plaćena naknada za nacionalizovano zemljište, već je smatrao da nije u obvezi platiti naknadu stoga što je dugogodišnjim posjedovanjem tog zemljišta (računajući i njegovog prednika) od 1959. godine kada je nacionalizovano stekao pravo vlasništva održajem (da je usvajanje tužbenog zahtjeva dovoljan razlog za odbijanje protutužbenog zahtjeva).

Odlučujući o tužbenom zahtjevu i protutužbenom zahtjevu, polazeći od činjeničnih tvrdnji na kojima tužitelj i tuženi temelje svoje zahtjeve i činjeničnih tvrdnji i argumenata kojima su osporavali zahtjeve i navode drugog, te pozivajući se na rezultate rasprave (dokaze koji su trebali potvrditi ili pobiti njihove zahtjeve i navode):

da je predmet spora zemljišnoknjižna čestica označena kao k.č. br. 8/470 „Bašća“ put iz zk. ul. br. ... k.o. B. uknjižena kao Društveno vlasništvo sa 1/1, dok je pravo građenja na zemljištu upisano u korist tuženih M.H.B. sa dijelom od 1/6, te M.H.A.1 i M.H.A. sa dijelom od po 5/12, a kojoj u katastarskom operatu odgovara nekretnina označena kao parcela broj 1487 „R.“ Ulica iz Pl. br. ... k.o. B. 1 u kome je kao „korisnik svojine“ upisan tužitelj sa dijelom od 1/1,

da je rješenjem Odjela za financije Narodnog odbora opštine Brčko, Srez Brčko, broj 03/2-VL-1297/1-59 od 30.12.1959. godine utvrđeno da su sa danom 26.12.1958. godine, kao danom stupanja na snagu Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta („Službeni list FNRJ“ broj 52/58, 3/59, 24/59, 24/61 i 1/63, dalje Zakon o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta), nacionalizovana i postala društveno

vlasništvo u dispozitivu tog rješenja taksativno pobrojana građevinska izgrađena i neizgrađena zemljišta koja se nalaze u užem građevinskom reonu naseljenog mjesta Brčko, pa tako, između ostalog, i sporno građevinsko zemljište koje je bilo uknjiženo kao vlasništvo prednika tuženih M.I. i M.B. (strana 19 rješenja),

da je polazeći od navedenog rješenja, Opštinski sud u Brčkom dana 29.10.1964. godine donio rješenje broj Dn 2392/64, kojim je proveo promjenu u zemljišnoknjižnom ulošku broj ... k.o. B., tako što je, na temelju odredbe člana 11. Uputstva o zemljišnoknjižnim upisima nacionalizovanih najamnih zgrada i građevinskog zemljišta („Službeni list FNRJ“, broj 49/59), u „A“ popisnom listu upisao i sporno građevinsko zemljište kao zemljište bez zgrade, dok je, na temelju odredbi člana 38. i 39. Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta u „C“ teretnom listu uknjižio pravo korištenja tog zemljišta u korist prednika tuženih M.I. i M.F. dok nadležni organ ne donese rješenje o predaji zemljišta u posjed općini ili drugoj pravnoj osobi,

da je osim identifikacije spornog građevinskog zemljišta, istorijata kretanja vlasništva i posjeda, zadatak vještaka geodete Jovanović Dragana bio da utvrdi da li je tuženima (njihovim prednicima) isplaćena naknada za to nacionalizovano zemljište, dok je zadatak vještaka građevinske struke Novaković Gorana bila procjena tržišne vrijednosti tog zemljišta,

da je prema nalazu i mišljenju vještaka geodetske struke Jovanović Dragana u zemljišnoknjižnoknjižnoj evidenciji sporno građevinsko zemljište uknjiženo kao Društveno vlasništvo sa 1/1, a pravo građenja upisano je u korist tuženih M.H.B. sa dijelom od 1/6, te M.H.A. i M.H.A. sa dijelom od po 5/12, a na temelju provedenih rješenja o nasljeđivanju iza njihovih pravih prednika od 28.11.2006. godine i 18.02.2007. godine, dok je u katastarskim knjigama od 1959. godine kao posjednik bio upisan prednik tužitelja sa dijelom od 1/1, a tužitelj kao „korisnik svojine“ od 2003. godine,

da navedeni vještak u arhivskim knjigama Distrikta nije našao niti jedan dokaz da je prednicima tuženih, odnosno tuženima isplaćena naknada za predmetno građevinsko zemljište,

da prema nalazu i mišljenju vještaka građevinske struke Novaković Gorana sporno građevinsko zemljište u naravi predstavlja asfaltiranu ulicu u naselju koja se pruža od ... (centralnog dijela grada B.) do ... arterijske česme, a s obje strane zemljišta su formirane građevinske parcele sa izgrađenim porodično-stambenim, stambeno-kolektivnim i poslovnim objektima,

da je isti vještak vrijednost spornog građevinskog zemljišta procijenio na iznos od 414.816,00 KM, uzimajući u obzir faktore koji utiču na visinu vrijednosti: površinu i vrstu zemljišta, lokaciju, položajnu pogodnost, oblik,

mogućnost prilaza, kvalitet zemljišta, namjenu, stepen izgrađenosti okoline, mogućnost gradnje objekata, privredne elemente, buduću mogućnost i predviđanja namjene zemljišta, stanje na tržištu nekretnina, kao i faktor komparacije sa susjednim zemljištem koje je u skorije vrijeme bilo prometovano na tržištu nekretnina i sa procjenama vršenim u ranijim sudskim predmetima za gradsko područje i područja sličnih karakteristika,

da u toku postupka tužitelj nije predlagao dokaze na okolnost da je tuženima (njihovim prednicima) isplaćena naknada za predmetno nacionalizovano zemljište, niti je na ročištu za glavnu raspravu održanom dana 01.04.2019. godine imao primjedbi na nalaz i mišljenje vještaka građevinske struke Novaković Gorana (na procijenjenu vrijednost spornog građevinskog zemljišta i metodu kojom je došao do tog iznosa),

obzirom da je nalaz i mišljenje vještaka geodetske struke Jovanović Dragana prihvatio „kao stručan i objektivan i dat na bazi cjelokupne raspoložive dokumentacije“, prvostepeni sud je zaključio da je osnovan tužbeni zahtjev tužitelja (zahtjev za utvrđenje da tužitelj ima valjan pravni osnov za sticanje prava građenja na spornom građevinskom zemljištu), pa je sudio kao u stavu prvom (I) izreke, zbog čega nije posebno obrazlagao i raspravljao o „alternativnom tužbenom zahtjevu tužioca“,

a, kako je „tokom postupka na bazi relevantne dokumentacije nalaza i iskaza vještaka geodetske struke utvrđeno da nema nijednog dokaza ni pokazatelja da je tuženim-protivtužiocima isplaćena naknada za predmetnu nekretninu“, te kako je vještak građevinske struke uporednom metodom procijenio da ukupna vrijednost predmetnog zemljišta iznosi 414.816,00 KM,

prvostepeni sud je, prihvatio nalaz i mišljenje vještaka građevinske struke „kao stručan i objektivan“ i zaključio je da je osnovan i protutužbeni zahtjev tuženih i sudio je kao u stavu drugom (II) izreke, odnosno obvezao tužitelja da za izuzeto i preuzeto građevinsko zemljište tuženima isplati vještačenjem utvrđen iznos od 414.816,00 KM zajedno sa zakonskom zateznom kamatom, u smislu odredbe člana 277. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, dalje Zakon o obligacionim odnosima) od dana presuđenja, pa do konačne isplate,

dok je odluku o troškovima parničnog postupka (da svaka stranka snosi svoje troškove parničnog postupka), prvostepeni sud utemeljio na odredbi člana 119. stav 2. Zakona o parničnom postupku, imajući u vidu da su „obje stranke uspjele podjednako“ sa svojim zahtjevima, a kako se ova odluka žalbom ne pobija, već se veže za uspjeh u parnici, nije predmet razmatranja žalbenog vijeća.

Ovo su u bitnom razlozi prvostepenog suda zbog kojih je odlučio kao u izreci svoje presude.

U žalbi izjavljenoj protiv prvostepene presude tužitelj smatra da je usvajanjem protutužbenog zahtjeva, prvostepeni sud povrijedio odredbe parničnog postupka, koje konkretizira u povredi odredbi člana 8. i člana 300. stav 4. Zakona o parničnom postupku (prva odredba se odnosi na ocjenu dokaza, a druga na sadržaj obrazloženja pismeno izrađene presude), pogrešno i nepotpuno utvrdio činjenično stanje i pogrešno primjenio materijalno pravo. Žalbom kroz sva tri žalbena razloga u bitnom tvrdi da je prvostepeni sud savjesno i brižljivo cijenio sve dokaze (pojedinačno i u njihovoj međusobnoj vezi), prije svega rješenje Odjela za financije Narodnog odbora opštine Brčko, Srez Brčko, broj 03/2-VL-1297/1-59 od 30.12.1959. godine, Dn spis Opštinskog suda u Brčkom 2392/64, te nalaz i mišljenje vještaka geodetske struke, da bi u tom slučaju izveo zaključak da je on (tužitelj) u zakonitom posjedu sporne građevinske parcele preko sedamdeset godina i da je pravo vlasništva tog građevinskog zemljišta (parcele) stekao održajem i onda, posljedično tome, ne bi zaključio da tuženima pripada pravo na naknadu za tu građevinsku parcelu (zemljište).

Takve, međutim, tvrdnje tužitelja iznesene u žalbi protiv prvostepene presude, da prvostepeni sud nije imao podlogu u provedenim dokazima za usvajanje protutužbenog zahtjeva (isplata naknade tuženima za predmetno građevinsko zemljište), ovaj sud nije našao osnovanim, jer je, protivno njegovim žalbenim navodima, ocijenio da je prvostepeni sud temeljem provedenih dokaza pravilno utvrdio sve činjenice i okolnosti o kojima se vodi spor i koje su relevantne za odlučivanje o postavljenom protutužbenom zahtjevu sa aspekta odredbi Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta, po kojima se protutužbeni zahtjev u korelaciji sa relevantnim prigovorima tužitelja raspravlja i prosuđuje.

Svakom sudioniku u postupku, prvostepeni sud je omogućio da iznese sve činjenice i okolnosti na kojima zasniva svoj zahtjev ili kojima pobija navode i dokaze protivnika i da se izjasni o navodima i dokazima drugog sudionika, da predloži i izvede dokaze, pa je tako na prijedlog tuženih, sa kojim se saglasio tužitelj, zadatak vještaka geodetske struke Jovanović Dragana bio i da „utvrdi“ da li je za nacionalizovano predmetno građevinsko zemljište isplaćena naknada prednicima tuženih, odnosno tuženima, te je poštujući raspravno načelo propisano odredbom člana 7. Zakona o parničnom postupku, koje obvezuje stranke i da prikupljaju činjeničnu građu i dokaze na kojima temelje svoje navode i da ih izvode, za odluku o usvajanju protutužbenog zahtjeva je imao podlogu u provedenim dokazima, odnosno obzirom na rezultat dokaznog postupka nije imao osnova odbiti protutužbeni zahtjev.

Time u pravcu istaknutih žalbenih razloga i navoda nisu učinjeni procesni propusti, a ni propusti činjenične i materijalnopravne naravi (da je zbog pogrešne ocjene dokaza, prvostepeni sud izveo pogrešne činjenične zaključke o načinu na koji je tužitelj stekao pravo vlasništva na predmetnom građevinskom zemljištu, a samim tim i pogrešan zaključak o pravu tuženih potraživati naknadu za tu nekretninu), za koje žalba tvrdi da su uticali na pravilnost i zakonitost prvostepene presude.

Naime, temeljem provedenih dokaza u prvostepenoj presudi utvrđene relevantne činjenice i okolnosti koje predstavljaju polaznu osnovu za presuđenje o postavljenom protutužbenom zahtjevu (da bi se mogao usvojiti protutužbeni zahtjev bilo je potrebno prvo utvrditi na koji način je tužitelj stekao vlasništvo spornog građevinskog zemljišta), kako ih u suštini prikazuju obje strane ili ih bar tužitelj nije argumentirano osporio i pobio, da je sporno građevinsko zemljište bilo u vlasništvu prednika tuženih M.I. i M.F., da je 26.12.1958. godine stupio na snagu Zakon o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta, te da je nakon toga Odjel za financije Narodnog odbora opštine Brčko, Srez Brčko, 30.12.1959. godine donio rješenje broj 03/2-VL-1297/1-59 kojim je utvrdio da su stupanjem na snagu navedenog Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta, nacionalizovane i postale društveno vlasništvo u dispozitivu tog rješenja taksativno pobrojana građevinska izgrađena i neizgrađena zemljišta koja se nalaze u užem građevinskom reonu naseljenog mjesta Brčko, pa tako, između ostalog, i sporno građevinsko zemljište koje je bilo uknjiženo kao vlasništvo prednika tuženih M.I. i M.B. (strana 19 rješenja), opravdavaju zaključak prvostepenog suda da je prednik tužitelja vlasništvo na spornom građevinskom zemljištu stekao na temelju Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta.

Ovo stoga što je odredbom člana 1. stav 2. Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta propisano da se u gradovima i naseljima gradskog karaktera nacionalizuju i postaju društveno vlasništvo građevinska zemljišta, a odredbom člana 8. da građevinska zemljišta, koja su nacionalizovana ovim zakonom, postaju društveno vlasništvo danom stupanja na snagu ovog zakona, dok je odredbom člana 34. propisano da se smatraju građevinskim zemljištima i nacionalizuju sva izgrađena i neizgrađena zemljišta, koja se nalaze u užim građevinskim rejonima gradova i naselja gradskog karaktera.

Dakle, iz provedenih dokaza je utvrđeno da je prednicima tuženih M.I. i M.B. nacionalizovano sporno građevinsko zemljište (koje se nalazi u užem gradskom rejonu) i koje je prema odredbama Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta prešlo (postalo) u društveno vlasništvo sa danom stupanja na snagu tog zakona, pa je pravilan zaključak prvostepenog suda da je prednik tužitelja stekao pravo vlasništva na

spornom građevinskom zemljištu na originarni način- na temelju Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta.

A, kada se vlasništvo stiće na temelju Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta, onda ne postoji mogućnost sticanja prava vlasništva po nekom drugom osnovu (bilo kojem drugom originarnom ili pak derivativnom osnovu), pa prevedeno na konkretan slučaj to znači da prednik tužitelja, suprotno tvrdnji tužitelja iznesenoj u žalbi, pravo vlasništva spornog građevinskog zemljišta nije mogao steći održajem. Uz to, valja imati na umu da održajem takvu mogućnost sticanja prava vlasništva za pravne osobe nije propisivao ni Opći građanski zakonik, a ni Zakon o osnovnim vlasničkopravnim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 6/80, 36/90), kao što ne propisuje ni Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 11/01, 8/03. 40/04 i 19/07), budući da se odredbe o sticanju prava vlasništva održajem odnosi na fizičke, a ne na pravne osobe, pošto one prema stvarima ne mogu imati psihički odnos za ocjenu savjesnosti, odnosno nesavjesnosti posjeda.

Osim gore pomenutih odredbi Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta, za rješenje ovog spora važno je ukazati da je odredbom stava 1. člana 46. istog zakona propisano da se za nacionalizovano neizgrađeno građevinsko zemljište ranijem vlasniku daje naknada koja se određuje po tarifi po kojoj se određuje naknada za ekspropisano građevinsko zemljište, a stavom 2. da se naknada po prethodnom slučaju isplaćuje za vrijeme od 50 godina, u jednakim godišnjim obrocima, počev od prvog dana po isteku mjeseca u kojem je raniji vlasnik predao zemljište u posjed općini ili drugom korisniku, dok je odredbom člana 59. propisano da se postupak za određivanje naknade ranijem vlasniku za nacionalizovanu nepokretnost pokreće poslije pravosnažnosti rješenja komisije za nacionalizaciju o utvrđenju predmeta nacionalizacije (stav 1.) i da je za postupak nadležan u prvom stepenu organ uprave općinskog narodnog odbora nadležan za poslove financija na čijem se području nalazi nacionalizovana nepokretnost. A, odredbom člana 60. Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta protiv rješenja o naknadi se nije mogla izjaviti žalba niti se mogao voditi upravni spor, već se raniji vlasnik nacionalizovane nepokretnosti i općina na čijem se području ta nepokretnost nalazila mogli u roku od 30 dana od dana dostave rješenja o naknadi podnijeti zahtjev da sud utvrdi visinu naknade. O zahtjevu je odlučivao sreski sud na čijem području se nalazi nacionalizovana nepokretnost.

S tim u vezi, u situaciji kada su tuženi protutužbenim zahtjevom tražili da im tužitelj plati naknadu za preuzeto (nacionalizovano) građevinsko zemljište i kada su taj zahtjev zasnovali na tvrdnji da njima, a ni njihovim prednicima, ta naknada nikad nije isplaćena, onda je dužnost tužitelja bila

da, sukladno odredbi člana 7. Zakona o parničnom postupku, iznese sve činjenice i predloži i izvede sve dokaze kojima bi dokazao da je, u smislu gore navedenih odredaba Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta, proveden postupak za određivanje naknade prednicima tuženih za nacionalizovano građevinsko zemljište i da im je ta naknada kasnije i isplaćena, ili da je ta naknada isplaćena tuženima. Jer, nije dužnost tuženih da dokazuju svoju tvrdnju da im naknada nije plaćena, pošto se negativne činjenice ne dokazuju.

Dužnost iznošenja činjenica, predlaganja i izvođenja dokaza ne predstavlja obvezu stranke prema parničnom protivniku, kao ni prema sudu, već je to u suštini specifična obveza stranke prema samoj sebi radi zaštite i ostvarivanja vlastitih interesa, odnosno radi poboljšanja svog procesnog položaja i ostvarivanja povoljnijeg izgleda za konačan uspjeh u postupku. Ova dužnost stranke u suštini predstavlja procesni teret u osobnom interesu, tako što će pred sudom, stranka rukovođena suprotnim interesima u parnici, redovno iznijeti sve one pravno relevantne činjenice i izvesti predložene dokaze koje joj po materijalnom pravu idu u prilog, zbog čega prvostepeni sud nije mogao prisiliti tužitelja da se služi svojim ovlaštenjima (da predloži i izvede dokaze kojima će dokazati da je prednicima tuženih, odnosno tuženima plaćena naknada za nacionalizovano zemljište).

Jer, stranka ono što u postupku tvrdi, ona to mora i dokazati, odnosno radi opravdanja te svoje tvrdnje sudu mora predložiti adekvatne dokaze i pred sudom te dokaze izvesti, a na sudu je da cijeni da li je ta tvrdnja relevantna za odlučivanje o (ne) osnovanosti tužbenog (protutužbenog) zahtjeva i da li su ispunjeni formalni uvjeti za provođenje predloženih dokaza.

Stoga, kada u toku postupka pred prvostepenim sudom tužitelj, osim što je protivljenje protutužbenom zahtjevu izrazio navodom da način sticanja prava vlasništva njegovog prednika na spornom građevinskom zemljištu eliminira pravo tuženih da potražuju isplatu novčane naknadu, nije izveo niti jedan dokaz iz kojeg bi proizilazilo da je prednicima tuženih plaćena naknada za predmetno nacionalizovano građevinsko zemljište, u takvoj procesnoj situaciji prvostepeni sud nije niti mogao izvesti zaključak da je neosnovan protutužbeni zahtjev, a sukladno tome donijeti drugačiju odluku (odbiti protutužbeni zahtjev). Tužitelj ničim nije dokazao da je njegovo protivljenje protutužbenom zahtjevu osnovano, a kod pravila o teretu dokazivanja, nedokazanost ide na štetu onog koji nešto dokazuje, odnosno osporava (dužnost dokazivanja, kako je to već ranije rečeno, je u konkretnom sklučaju bila na tužitelju). Samo poricanje činjeničnih navoda na kojima je zasnovan protutužbeni zahtjev, ne utiče na teret dokazivanja, obzirom da raspravno načelo u našem pravu kao osnovno načelo parničnog postupka nalaže da stranke iznose činjenice, predlažu i izvode dokaze (tokom postupka), a sve sukladno odredbama člana 215. i člana 236. Zakona o parničnom postupku.

Pošto tužitelj radi utvrđivanja činjenice da je plaćena naknada tuženima za nacionalizovano zemljište nije predložio niti jedan dokaz, a na njemu je bio teret dokazivanja, prvostepeni sud tu činjenicu (da isplata postoji) nije mogao uzeti utvrđenom, jer sam ne može određivati i izvoditi dokaze u tom pravcu. Sve navedeno, kao i činjenica da je na okolnosti procijene tržišne vrijednosti spornog građevinskog zemljišta provedeno vještačenje po vještaku geodetske struke Novaković Goranu (na čiji nalaz i mišljenje tužitelj na ročištu održanom 01.04.2019. godine nije imao prigovora), opravdava ocjenu i zaključak prvostepenog suda o osnovanosti protutužbenog zahtjeva i o ovlastima tuženih od tužitelja zahtijevati naknadu za nacionalizovano građevinsko zemljište, a obvezi tužitelja taj iznos platiti tuženima.

Iako predmet žalbenog postupka nije bilo razmatranje pravilnosti i zakonitosti odluke prvostepenog suda o tužbenom zahtjevu kojim je utvrđeno da tužitelj ima valjan pravni osnov za sticanje prava građenja na građevinskom zemljištu koje se nalazi u užem gradskom rejonu (obzirom da protiv te odluke nije izjavljena žalba), ovaj sud ima za potrebu ukazati da je nakon nacionalizacije, pretvoreno u gradsku asfaltiranu ulicu (cestu) i da je time postalo javno dobro u općoj upotrebi u državnom vlasništvu. A, kako se na javnom dobru, po sili zakona, ne mogu sticati nikakva stvarna prava po bilo kojoj osnovi, onda do postupka po tužbi tužitelja nije trebalo ni doći, jer je njegov postavljeni tužbeni zahtjev bespredmetan i tako ga je trebao tretirati prvostepeni sud. Isto tako, Vijeće za izlaganje podataka o nekretninama i utvrđivanje prava na nekretninama je u postupku izlaganja predmetnu nekretninu trebalo izložiti kao javno dobro u općoj upotrebi i brisati sve upise koji su bili u C teretnom listu, a ne zaključkom od 14.12.2015. godine uputiti tužitelja da svoje pravo ostvaruje u parnici, ali kako nije tako postupljeno, tužitelju su stajali na raspolaganju drugi instrumenti za brisanje upisa tuženih sa pravom građenja. Naravno, to ne znači da tuženi, čijim prednicima je nacionalizovana nekretnina, nemaju pravo u parnici potraživati naknadu za izuzetu nekretninu, ali samo pod uvjetom da im naknada nije isplaćena.

Kako kod izloženog nisu osnovani žalbeni razlozi i navodi zbog kojih tužitelj pobija prvostepenu presudu u dijelu kojim je odlučeno o protutužbenom zahtjevu, sve činjenice i okolnosti sa aspekta gore pomenutih odredbi materijalnog prava (Zakona o nacionalizaciji najamnih zgrada i građevinskog zemljišta) su potpuno i pravilno utvrđene, a nisu počinjene ni povrede odredaba parničnog postupka na koje je tužitelj ukazao u žalbi, niti one na koje sud pazi po službenoj dužnosti, radi čega je valjalo žalbu tužitelja kao neosnovanu odbiti i prvostepenu presudu u pobijanom dijelu u stavu II izreke potvrditi na osnovu odredbe člana 335. Zakona o parničnom postupku.

Također, valjalo je odbiti i zahtjev tuženih za naknadu troška za sastav odgovora na žalbu, budući da prema odredbi člana 323. stav 1. Zakona o parničnom postupku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, odgovor na žalbu nije obvezna procesna radnja, a po ocjeni ovog suda, ta procesna radnja pa tako i trošak vezan za nju nije bio nužan za zaštitu prava tuženih u žalbenom postupku.

Na osnovu svega izloženog, odlučeno je kao u izreci ove presude.

PREDSJEDNIK VIJEĆA

Maida Kovačević